

ERCİYES

Sahne ve Halk
Yaşamak Liyakati
Halk Edebiyatı üzerinde..
Çöl kızı (şiir)
Seranat, Sensiz akşam. (şiir)
İç Kale
Hayat ve Nizam
Mehmet Sait efendi
Hayri Karamete
Adsız Surlar
O Mülhimeye (şiir)
Ürgüplü bir şair Mahfi
Hikâye müsabakamız
Müthiş bir İntikam (hikâye)

ERCİYES
Ö. S. ERDİ
H. N. OKAY
Ö. S. ERDİ
H. N. OKAY
K. KARAMETE
M. Y.
H. N. Okay
Kemal DAĞLIOĞLU
Fuad DAL
C. M. KOZANOĞLU
N. NİCE
Dil-Edebiyat kolu
M. Selim Karaca

Atatürk diyor ki :

*Büyük dâvamız, en me
deni ve en müreffeh mille
olarak varlığımızı yüksel
mektir. Bu, yalnız kurumle
rında değil, düşüncelerind
temelli bir inkilâp yapmı
Büyük Türk milletinin d
namik idealidir. Bu idea
en kısa bir zamanda başa
mak için, fikir ve hareke
beraber yürütmek mecbur
getindeyiz.*

K. ATATÜRK

Kayseri

Halkevi

Dergisi

OSMAN FERİT SAĞLAM'IN
TÜRK TARİH KURUMU'NA
ARMAĞANIDIR

SAYI
18

ERCIYES

HAZİRAN
1941

KAYSERİ HALKEVİ DERGİSİ

AYDA BİR ÇIKAR

Umumî Neşriyatı idare eden : Dil-Edebiyat Kolu Başkanı

Ekrem Erkmen

Sahne ve Halk

Evimizin temsil kolu bu yazı oldukça zengin bir programla karşıladı. Yaz mevsimi her meslekte, aşağı yukarı, bir istirahat devresidir. Fakat kendisini, halk hizmetine vakfedenler için gereğinde bir çalışma devresi de oluyor. Bu bakımdan, Vilâyetin bir çok kaza, nahiye ve köylerinde temsiller vermek suretile üzerine aldığı vazifeyi muvaffakiyetle başaran temsil kolumuzun bu fedakârlığını alkışlamaktan kendimizi alamıyoruz.

Güzel san'atların bu şubesi, büyük merkezlerimiz müstesna yurdumuzun hemen hemen her sahasında bir mektep derecesini aşmamıştır. Sahnenin bedîî bir gaye gütmesi buralarda gelecek yılların üzerine düğün bir vazifedir. Bu bakımdan, inkilâbımızın basitten başlayarak en mürekkebine kadar her sahadaki verimlerini halkın nazarında tecessüm ettirmek için bundan daha tesirli bir vasıta bulmak güçtür. Bunun ne kadar gerçeğe dayanan bir iddia olduğunu temsil kolunun son köy seyahatları bütün açıklığı ile göstermiştir. Meselâ Kültür çalışmalarının bu gün için en ön saftaki davalarından biri olan (Eğitmen ve ondan umulan fayda) işinde hiç bir vasıta arkadaşların köylerde heyecanla temsil ettikleri aynı isimdeki piyes kadar müessir olamaz. Bu böyle olunca maddî ve manevî hastalıklarla mücadele, yurt sevgisi, birliğin fay-

daları vesaire gibi halk tabakasının bilhassa köylülerin mutlaka aydınlanması icap eden mevzularda sahneden niçin istifade edilmesin? Çünkü sahne, (memleket ve cemiyet için faydalı telkinlerde bulunmak) için en kestirme bir yoldur.

Bu açık hakikatin yanı başında bize manevî üzüntü veren cihetlerde vardır. Temsil kolunun bu hayirli teşebbüsile yakından alâkadar olurken gördük ki bu maksatla yazılmış eserlerimiz hemen hemen yok denecek kadar azdır. Umumiyetle sahne eserleri bakımından fakir olduğumuz meydanda olmakla beraber halk için yazılmışları bu yüksek gayenin tahakkukunu hayli müşkilâtla üzerine alabilecek kadar noksandır.

Sonra bu işin bütün münevver yurtdaşılar tarafından aynı önemle benimsenmediğini görmekle de hususî bir üzüntü duyuyoruz. Bilhassa Kadın eleman bulmak güçlüğü daima kendisini gösteren bir illet halindedir. Namık Kemâl tahminen üç çeyrek asır önce sahnede Türk Kadınına görememekten mütevellit nasıl bir eza duydu ise bu günün fedakâr sahne müteşebbisleri de aynı ezayı, biraz fazlasile duymaktadırlar. Şu veya bu eseri seçmekte gayenin tahakkuku fikrinden ziyade bu vazifeyi kabul edeceklerin (bilhassa bayanlar!) daha mühim rol oynadığını bu işle uğraşanlar daha iyi bilirler.

Nihayet teknik vasıtalarla malik olmamak bu gayeye ulaşmamızı güçleştiren âmiller arasındadır. Oysaki bir elden hazırlanmış vasıtalar, eser ve elemanla aynı ölçüde kendisini hissettiriyor

Fikrimize göre, halk tabakasını geri ölçüde aydınlatacak eserler hazırlamak ve bu eserleri, bir elden hazırlanmış teknik vasıtalarla, menfaat veya profesyonel gayelerle değil birer fedaî heyecanile sahnede canlandırarak eleman yetiştirmek bu günün en esaslı meselesi sırasına girmiştir. Bu yoldur ki inkilâbın yemişlerini halk tabakasına kadar yaymak imkânını bulmuş oluruz.

ERCİYES

REALİTELER: 6

Yaşamak Liyakatı

Birlikte yaşamak biribiri için yaşamaktır

İnsan mahluku ancak milleti için fedakârlık ve feragat göstermekle insan olur.

Canlılar için tabiatın merhametsiz ve kahhar bir kanunu: Yaşama liyakatı.

Nebat olsun hayvan olsun yaşayabilmek için bu liyakatı iktisap etmek mecburiyeti vardır. Bu liyakat birbirine bağlı bir takım meziyetlerle elde edilir: 1 - Gıdasını temin edebilmek. Rakiplerle mücadele etmek, boğuşmak. Avına görünmeden sezdirmeden sokulmak ve onu parçalamak. 2 - Hasmından korunmak: Ne mühim bir mesele - tabiatte bunun ne güzel tezahürleri vardır. İyi kaçmak, iyi gizlenmek. (Muhitin şekline, rengine uymak). Hasmini en kısa goldan ve en canalacak yerinden vurmak.

3 - Cansız tabiata ve muhit şartlarına uymak. Kara, buza, yağmura, kuraklığa, rüzgâra, fırtınaya karşı mukavemet etmek.

Topyekûn mücadele. Hayat mücadelesi. İnsan bu ferdî ve hayvanî meziyetlerden başka bir de kütle halinde, millet halinde bir

takım sosyal meziyetler iktisap etmek mecburiyetindedir.

Bugün yeryüzünde öyle milletler vardır ki efradı ferden mükemmel bir yaşama kabiliyetine sahip oldukları halde milletçe yaşama liyakatini gösterememişlerdir. Kütle halinde en iyi yaşama kudretini gösteren millet en iyi insanlardan teşekkül etmiştir.

Birlikte yaşamak birbiri için yaşamak demektir Fizyolojik mecburiyetler haricinde bütün ferdiyetini camiaya hasretmek, işte insanlık bu demektir.

At sineği kabilinden kuyrak altında geçinen insan kılığında mahluklar yok değildir.

Fakat bunlar er veya geç soysuzluklarının acı aksülemelini görürler.

Bir kumandanın hatıratında okumuştum: Çanakkale harbinde arkadaşlarına karavana getiren bir neferi düşman piyadesi görmüş ve üzerine yağlım ateş açmış. Kurşun yağmaru altında kalan Mehmetçik elinde yemek dolu karavanası aynı itinalı yürüyüşü ile vurulmadan siperdeki arkadaşlarına yetişmiş. Kendisini, koşup saklanmadığı için muaheze eden kumandanına büyük insan Mehmet kı-saca (Efendim, koşsaydım karavana dökülür arkadaşlar aç kalırdı) diyerek dünyanın en yüksek insanlık ve insanca yaşamak liyakat nümunesini göstermiştir.

İnsan mahluku ancak milleti için fedakârlık ve feragat göstermekle insan olur. Huzurundan zevkinden, eğlencesinden, ekmeğinden ve nihayet icap ettiği zaman hayatından fedakârlık.

Ö. S. E.

Halk Edebiyatı üzerinde bir kaç S Ö Z

Anadolu göz kamaştırıcı bir varlığın kucagıdır. Yarınki büyük Türk edebiyatının temeli olacak olan hazineleri bir an evvel bulup meydana çıkarmak Türk gençliğine düşen bir vazifedir.

Son çağlara kadar köylü sözleri diye okunmayan, değer verilmiyen Halk Edebiyatı muhakkaktır ki Türk Edebiyatının en zengin ve göz kamaştırıcı bir tarafıdır. Bu Edebiyatın yaratıcıları olan, yurdun bu şehir dışı çocukları ise yüksek sınıf şairlerini bile gölgelerde bırakacak kadar samimi ve temizdirler.

Eserleri arasında bazan öyle cana yakın duyuş ve düşünüşlere rastlanır ki insan birdenbire bunu bu köy çocuğunun nasıl olupta bulduğuna hayretten kendini alamaz. Fakat asırlarca sarayın vermek istediği aristokratik terbiye ve halkı hor görüş zihniyeti bize onları tanıttırmamış ve sevdirmemiş. Onları sevmeyince bittabi dillerini, duygularını da umursamamışız, değer vermemiş dudak bükmüşüz. Babılice konuşmayı, enderunca düşünmeyi, saray ağzile yazmayı, yücelik ululuk saymışız, yıllar, yüz yıllar hep böyle bu halde gelmiş geçmiş biz böyle başka dille söyler, yazar, düşünürken ana yurttan bu değerler, bu hazineler, bu göz alıcı ve kamaştırıcı güzellikler hep kendi başına, kendi kendine yaşamış gitmiş.

Evet... biz onlardan uzaklaştıkça onlarda bize cevherlerini inceliklerini göstermiye lüzum görmemiş kendi âlemlerinde ve kendilerini anlatanlar arasında çalmışlar, söylemişler ve

söyleterek bırakıp gitmişler.

Bu noktada-herkes tarafından bilinmiyen şeyin ne kıymeti olur, neye yarar-diye bir sorgu hatıra gelebilir. Hayır hiç düşünmeden diyebilirim ki Anadolu'da bir şairin meselâ bir Fikretten bir Cenaptan yüzlerce defa daha fazla okuyucusu hatta tutkunu vardır.

Yalnız Fikretler, Cenaplar salonlarda, Halk şairleri ise köy kahvelerinde, köy derneklerinde, ve köy delikanlıları, köy ihtiyarları tarafından okunur. Fark bu...

Aceba bir serveti fünün şairi bu memlekette kaç kişiye hitap etmiştir ve onu kaç kişi anlamıştır. En geniş bir tahmin ile milyonu geçermi?.. Hayır.. Fakat bir Halk şairi öyle değildir. Onu; sayısı milyonları geçen bütün bir anadolu, bütün bir şehir dışı âlemi tanır, okur ve sever. Bu itibarla şehirlerin onu bilmesini bile istemez. Zira şehir ağzı onun samimî mısrağını bozabilir. Zaten o şehir şairi değildir. O, Anadolu'nun bitip tükenmek bilmiyen ovalarının, birbirine yaslanıp uzanan dağlarının, sonu gelmez, ayrılığın sonu gelmez acı, sızlatıcı hasret ve gurbet duygularının engin ve coşkun bir aşkıdır, o bunları söyler, bunları çalar, onu şehir-liler bilmiyecekmiş varsın bilmesin.

Anadolu işte böyle göz kamaştırıcı bir varlığın küceğidir. Şu mısralar bakın, ne harikulâde muhacir olarak vatanını koyup çıkan bir halk şairi.

Silâyı terketmek gam değil amma

Mezarda emektar atalar kaldı

İşte bir başka daha.

Garip kaldım yapışacak bir dal yok

Söz var amma söylemeğe mecal yok

Eller atlas giyer sorgu sualı yok

Bize gam hırkasın yasak eyledin.

Felek başka kulun çırak eyledin.

Sarayın. Bakileri Nedimleri karşısında uçsuz bucaksız anadolunun ova ve yaylalarında, üzerinden kartal aşmıyan tepelerinde hep bu asil halk çocuğunun hür, coşkun ve içten sesi duyulur.

Hakkımızda devlet etmiş fermanı

Ferman padişahın, dağlar bizimdir.

ÇÖL KIZI

Sönerken kandili moraran günün

Seni hicranlarla andım çöl kızı

Boğuyor kalbimi günahı dünün

Affet, azabınla yandım, çöl kızı.

Günahım pek büyük nâzenin Arap,

Benliğim sanki çöl, bomboş bir serap,

Niçin öldürmedin beni de yarap.

Affet, azabınla yandım, çöl kızı.

Ö. S. E.

İşte size bir seski serazatlık ve pervasızlık bakımından Baki, Nef'i Nedim divanlarının kepsine denktir. Ve zulüm karşısında Anadolu dağlarına sığınan memleket delikanlılarının yücelik ve kahramanlığı, dalkavukluk ve eğilmek nedir bilmiyen başların dikliği ve yüksekliği vardır.

Bunun karşısında sarayın şairi Nedimin şu alçalışına bakın,

İstanbulun evsafını mümkün mü beyan hiç

Maksûd heman sadri keremkârı sanâdır.

Memleketin bu iki çocuğu arasındaki yaradılış ve terbiye farkına bakın, birinin dik başlığı ve boyun eğmemek direni, nefis yüksekliği karşısında ötekinin alçalışını ve dalkavukluk yapmak yolundaki çabalama ve yorgunluğunu görmek insana ne acı ve ne iğrenç geliyor.

Ne yazık ki bugün Halk Edebiyatı dediğimiz bu büyük hazineden bildiğimiz Karacaoğlan, Dertli; Emrah, Gevheri, Seyrani gibi bir kaç şahsa ait bir kaç parçadan ibaret kalıyor. Geri kalanı hep şu veya bu köylü babalarının ve meraklılarının hafızasında olanlarla beraber mezara gidiyor.

Daha bilmediğimiz, duymadığımız kimbilir ne kadar Karacaoğlanlarımız, Emrahlarımız, Seyrani'lerimiz var. Yarınki büyük Türk Edebiyatının temeli olacak olan bu büyük hazineleri bir an evvel bulup meydana çıkarmak Türk gençliğine düşen vazifelerden biri olduğunu burada bir kerre daha söylemeyi lüzumü buluruz.

H. Nezihi Okay

Seranat

Rüzgârla sıyrılınca pencerenin perdesi
Ve tunç bir ay ışığı dökülünce odana
Sokakta duyacaksın yorgun bir ayak sesi
Bir gölge geçecektir bir yandan o bir yana.

Sen süslü yatağına kendini atmak için
Yine her akşam gibi çıkarken merdiveni
Sürünen bu gülgeyi bir az yaşatmak için
Kaldırımlar güksünde sabahlatacak beni.

Saatlar uzayupta gice olunca yarı
Ve ipek yastığında dağılınca saçların
Güneş to gül yüzünden doğacak belki yarın
Ve belki ay bu akşam gözldrinde batacak.

H. N. Okay

SENSİZ AKŞAMLARIM

Seni ben seviyorum, seviyorum seni ben.
Hayalınla o kadar içim doluki bilsen
Neve baksam ne görsem sana benzetiyprum

Karanlığa sarında gel dolaş şöyle biraz
Ay bu akşam belkide vücudün karlar beyaz
Gökler gözlerin gibi ne çok ışıklı yavrum.

Rüzgâr yine sürünmüş olmalı saçlarına
Ki onlar kadar güzel ki onlar kadar sarı
Bir yasemin kokusu doldurdu havaları
Baharı müjdeliyor salkım ağaçlarına

H. N. Okay

İç Kale

Kayseri her dev in canlı izle-
rini taşıyan tabii bir müzedir.

Orta Anadolunun bütün hususiyetlerini nefsinde toplayan güzel Kayseri, aynı zamanda (eski eserler şehri) dir. Burada zamanın yıpratıcı kuvetine kafa tutan eski çağ eserlerine sık sık rastlanabileceği gibi çeşitli Eti mahsulleri de insanın gururunu okşıyacak kadar mebzuldür, nihayet Selçuk Türklerinin en açık izlerini Kayseri'de bulmak mümkündür. Bu eserler arasında (İç Kale), tarihin bize en güzel armağanı şeklinde, Kayseriye ilk girenin dikkat nazarını üzerine çekmektedir. Yerli ve yabancı, herkesin bu şaheser karşısındaki merakını tatmine vesile olur ümidil, değerli arkadaşımız Kemaleddin Karamete'nin (Erciyes Kayserisi) adlı eserinden bu bahsi aynen buraya alıyoruz. Bu suretle (Erciyes), değerli arkadaşımızın yazısından mahrum kalmamış olur.

ERCİYES

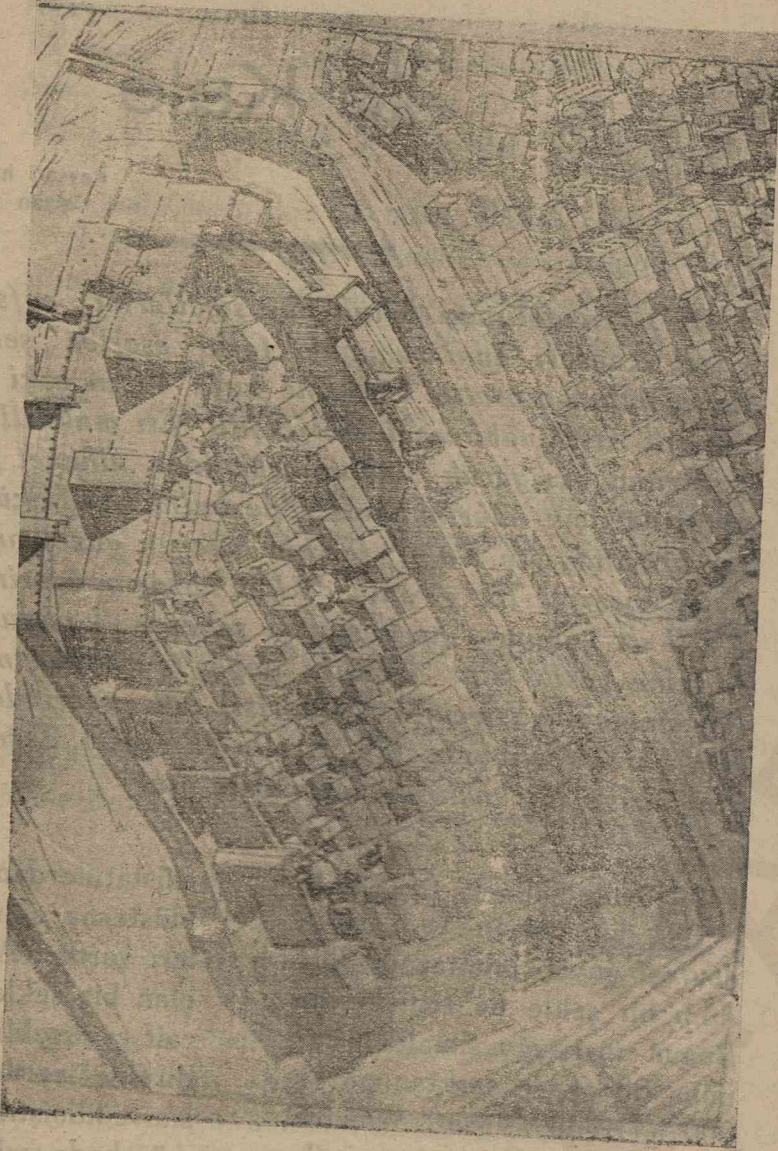
Büyük hatlarla tarif edil-
diği zaman İç Kalenin çevresi gayri muntazam dört dılı bir şekle benzemektedir. Bunun uzunluğu şimalden cenuba 80 metre şarktan garbe 200 metredir. Vasatı 3 metre genişliğinde bir divarla çevrilmiştir ki bütün etrafına hakim olan 19 çıkıntılı kulesi vardır.

Bu kuleler murabba ve

müstatillerden yapılmışlardır. Müstesna olarak çok köşeli-
leri vardır. Alelumum mevcut olan bir şekle göre bedenler zaif yüksekliktedirler. Ağaç direklerle ayrılarak katları taksim edilmiştir. bunları henüz müşahade mümkündür.

İç kalenin iki kapusu vardır. Birisi şimali şarkide diğeri cenubu garbidedir. Bu

İç kalenin kuş bakışı bir görünüşü

kapıların mimarisi çok basittir. Cenuptakinin kapısının iki tarafında Selçukî eseri olan iki arslan vardır. Kalenin etrafın vaktile, tamamen hendekler ihata ediyormuş, şimdi bir kısmı asri bir cadde öbir kısım bahçe halindedir. Yalnız cenup kapısının yanında az bir hendek vardır.

Asıl surların etrafı ikinci derecede küçük surlarla ihata edilmiştir.

Bugün kalenin içerisi bir enkaz tarlasıdır. İhtiva ettiği asrî evler cihan harbî bidayetinde hükümet tarafından yıktırılmıştır.

Elyevm şimalî garbî de bir cami bulunmaktadır. Bu on metre murabbında genişliği havi bir salonu ve pandantif üzerine konmuş bir kubbeyi ihtiva etmektedir. Bu camiiin yerinde vaktile Karaman oğulları tarafından yaptırılmış başka bir mescit varmış. Fatih Sultan Mehmet Kayseriyi zaptettiği zaman eski mescidin yerine bu camiyi yaptırmış caminin karşısında zarif bir çeşme vardır.

Fakat en güç şey İç kalenin inşa tarihini tayin edebilmektir. Çünkü üzerinde muhtelif tamirler esnasında konmuş ayrı devirlere ait kitabe

ve taşlar vardır. Fakat bu tamirler asıl kalenin esas vaziyetini değiştirmemiştir.

M. Jerphanion iç kalenin Türkler ve İslâmlar tarafından yapıldığını zannetmektedir. [1]

Kalenin havi olduğu yazılar nadir ve az muvazzahtır.

Halil Ethem beyin zikrettiği bir kitabe Alâattin Keykubat ismini taşıyor. M. 1224, 621 H. Fakat bu ilk konulduğu yerde bulunmadığı için İç kalenin muhtelif inşaat safahatı hakkında hiç bir malumat vermiyor.

Cenubî garbî kapusunun üzerinde diğer eksik bir yazıdan da kat'î bir netice elde etmek mümkün değildir. Bura-daki kitabeyi tamamlayan mermer gayip olmuştur, ve tamamilen okunmaz bir haldedir.

Bu kitabenin Türkçesi şudur :

Vaktaki dalaletteki (yolunu kaybetmiş) Türkler Kayseri'yi zaptettiler ve ahalisini esir aldılar... Büyük Emir Şeyh Davu çıktı... (İnsanların hatasını affeder ve kinlerini susturur), (Kuran ayeti) O zaman bugünkü mevcut olanı tamir etti... Allah saltanatını payidar ve memleketini mesut etsin

Su içerisinde yanan ateşi atanların kumandanı Şeyh Çe-

lebinin oğlu Sevinç Demir idi. (2) Ed dallun - yollarını gaip ettiler kelimesi Kayseri'yi işgal eden ve Karamaniler tarafından tekrar püskürtülen Zülkadriyelilere bir imadır. Denilebilir ki bu yazı Karaman oğulları zamanında ki bir tamirde konulmuştur. Fakat bunların hepsi ihtimallerdir. [3]

Kat'i olan bir şey varsa burada II inci Mehmet zamanında mühim tamirat yapılmıştır. Bunu isbat eden bu hükümdarın ismini havi kitabeler vardır.

Birinci kitabe cenubu garbi kapısının üstünde yerinde bulunmaktadır. Sekiz mısra ihtiva etmektedir. Farisce yazılmıştır.

Bu kitabenin de Türkçesi şudur:

Vaktaki Sultanı Rum bir nazar kıldı. Kayseri kalesi tamir edildi. Bu hükümdarın adı Mehmettir. Bağdat Saadet evi olsun. Onun kulu Pir Ahmedin elile inşaat tamam oldu. Eğer tarihini bana sorsan 870 hicridir.

İkinci kitabenin tercümesini de aşağıya yazıyorum:

... Murat hanın oğlu Mehmet bu kaleyi inşa etti.

... Mimar Yahya.

Bundan başka biz biliyoruz ki on dördüncü asrın bidayetinde Kayseri müstahkem bir kaleyi ihtiva ediyordu. [4] Ve bu sonraları şehrin müdafaaasına yaradı. 822 de Elmu'eyyidin oğlu İbrahim Kayseriye gelmiş ve aynı günde şehri zaptetmişti. Ve ertesi gün de kaleyi almış bulunuyordu. Binaenaleyh II nci Mehmet kaleyi yukarda zikredilen birinci kitabenin de gösterdiği veçhile tamir ettirmiştir. II ncisi harhalde bütün kaleye tatbik olunamaz. İhtimal ki Sultan Mehmet bazı esaslı tamiratı kendi ismini taşıyan cami ile birlikte yaptırmıştır. İlk planın büyük değişiklik arz etmeden halile kalmış olması muhtemeldir.

Hulâsa ilerde arkeolojik tetkikat ve kitabelerin yardımı ile Kayseri kaleleri hakkındaki şimdiye kadar zikredilen faraziyelerden kuvvetli deliller elde edilmiş olacaktır.

Jüstinien şekil ve tarihi bilinmiyen kaleleri çevresini darlaştırmıştır. Selçukiler bu surları da çok geniş buldular. Ve Keykâvus II Bizans surlarının şimalde yalnız bir kısmını kullandı. Ve cenupta muhtelif kuleleri havi yeni surlar ve kuvvetli bir istihkâm (Yoğun burç)u inşa et-

tirdi. Ve yine eski Bizans kalesinin yerine şimdiki iç kaleyi bina ettirdi. Alâettin Keykubat surları itmam ettirdi. Bunlardan Başka iç kalenin şimaldeki bahçeleri ve paşa sarayını kuşatan surları inşa ettirdi. Bundan sonra iç kale ve istihkâmlar bir çok defalar kısmen tadilat ve tamirat gördüler. En son defa yedinci hicri on üçüncü milâdi asırda çizilen kalenin son şekli asri zamanlarda hiç bir tadilat görmedi. Yalnız yeni postahaneye bakan kısmında asıl surların önündeki biçimsiz duvarlar kaldırılmış ve hendek doldurulmuştur. Buraya bir bahçe yapılacaktır. Mutasarrıf Muammer bey zamanında kalelerin üzerinde bulunan çıkıntılardan bir çokları yıktırılmıştır. Kıymetli

asari atikadan bulunduğundan bundan böyle bir taş bile çıkarılmıyacaktır. Yalnız son zamanlarda Kayseri müzesi Ramazan topunun atıldığı kalenin kapısının üzerindeki uzun mermer kitabeyi çıkararak müzeye nakletmiştir.

Uzun zamandanberi ortaya atılan faraziyelere göre "büyük cesametteki taşlardan mürekkep inşaat,, taki taşlar Jüstinien zamanına ait olup bu taşlarla Türkler bu kaleyi kurmuşlardır. [5]

[1] G. de Jerphanion, Melanges d'archeologie Anatolienne S. 103

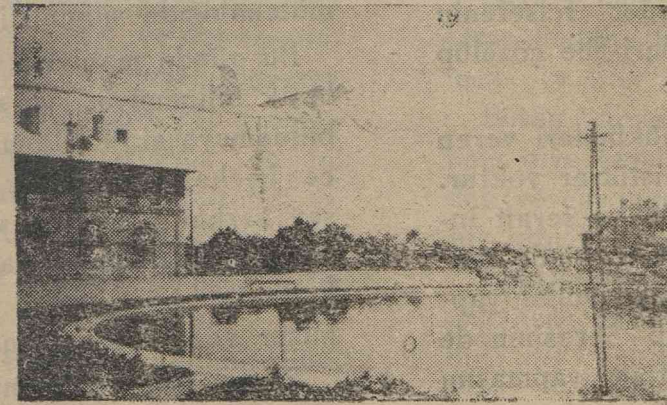
[2] Gabriel. Kayseri - Niğde

[3] M. Gabriel Kayseri - Niğde

[4] Abulfeda geographie. Fransızca tercümesi Guyart. II. S 137

[5] Tozer. Turkish Armenia and Eastern Asia Minor. S III

Kemaleddin KARAMETE

Hayat ve Nizam

Zaman, zemin ve şerait insan müfekkiresi üzerinde tahmin edilmez tahavvüller yapar,

Zamanımıza gelinceye kadar, muhtelif felsefi meslek mensubları, edebiyat ve diğer branş erbabı tarafından, alemşumul hayatın en büyük istifamları olan :

Hayat nedir? saadet, aşk, esrarı kader ve nihayet ölüm gibi proplemler çözülüp düğümlenmiş istifam silinip tekrar konmuş, velhasıl muhtelif devirlerde ve hatta aynı devirde muhtelif tarzda tahlil ve tefsir olunmuştur.

Bunu tabii görmelidir. Çünkü bu proplemler felsefenin kıymet hükümleri ile çözülüp bağlanırlar.

Zaten bu hükümleri veren zihni beşerde istikrar yoktur.

Zaman, zemin ve şerait insan müfekkiresi üzerinde tahmin edilmez tahavvüller yaptığı gibi, kalp ibresinin de mühim inhıraflar yapmasını

mucip olur.

Bundan dolayı hadise aynı kaldığı halde izah tarzı mütehavvil bir durum arzeder.

Onun için bu proplemlerin mahiyetini aramak realiteye olan uzaklık ve yakınlığı ile uğraşmak zihni randıman alamıyacağı bir mecraya sevk etmekten başka neye yarar;

Meselâ: Ölüm ve mahiyeti

Çizgisi karşısına zamanımıza gelinceye kadar namütenahi savat delilleri konmuş ve namütenahiside silinmiştir.

Bu günde mahiyeti kati olarak bilinemiyor ve sonrada bilinemeyecektir. Ölüm deyince herkesin tahattur ettiği şey herhalde dehşet ve korku olsa gerektir. Fakat hakikatte bu böyledir? Yoksa huzur ve selâmetin ilanı mı?

Bunun için Aristonun ölü-

münü hatırlatalım :

Aristo, baldıran zehrini içmeden evel kendisini kurtarmak isteyen arkadaşlarına muhalefet ederek şöyle diyor:

Biraz sonra siz hayatta kalmak ve ben ölmek suretiyle şaranızdan ebedi surette ayrılmış bulunacağım ; fakat bu taksimden kimin kârlı olduğunu ancak Allah bilir.

Yani öldüğüm, yahutta öleceğim için bana acımayın belki benim size acımam lâzım gelir diyor.

Sonra ölümden evel benim için bir horoz kurban edin diyen Aristo, aceba bu arzusu ile neyi kastediyordu ?

Halbuki zaman icabı kurban Elenlerde yeni doğan çocuk için mübahtı. Demek ki Aristo yeni bir hayatın kapusundan belki de arzu ettiği bir evin eşliğinden girmek üzere bulunuyordu. Neyse ölü mü bırakıp hayata geçelim.

Hayat ölüme karşı mücadele eden filiyat ve temeyyülâtın heyyeti mcemuasıdır dersek yahutta bu tarifi kabul edersek temiz pnrüzsüz ve iyi yaşamak için iyi hareket ve faaliyette bulunmak ve hüsnüniyet sahibi olmak lazım geldiği açığa çıkar.

Bu ise fazilet, ahlâk, ilim, adelet, iman, ülkü ve aşk

gibi mefhumlara merbut bulunmak ve onların emirlerine muti olmakla mümkün olur.

Bu şeraiti kendisinde mevcut gören insan ölümdende korkmaz. Çünkü hayatı hitam bulurken kendisini maneviyat alemine borçsuz kusursuz lekesizce tertemiz olarak teslim etmiş olur.

O halde ideal bir insan tipi, yahutta, bir ferdin evsafını karakterize edecek olursak neler görmek mümkün olur.

Evvelâ böyle bir insan kendisini ve sahibi olan Rabbini bilir. Sorar ve menfaatini bizihi kendisinden bekler.

Kimseyi zemmetmez. Ekseriya kimseyide methetmez.

Kimseden şikâyet etmez kimseyide ittiham etmez.

Ehemmiyetli bir şeyden veya bir şey bilen birisinden bahseder gibi kendisinden bahsetmez.

Şayet kendisini zemederlerse bunda bir hak gözetmez.

Bütün dinlerin ümmühbais diye tavsif ettiği yalandan verem mikrobundan sakınır gibi kaçır.

Egoist hiç değildir. Fakat pek aşırı Alturovist de değildir.

M. Y.

(Devamı var)

Mehmet Sait efendinin bir tahmisi

*Bundan evvelki Erciyste tercümei halini ve son bir
gazelini neşrettiğimiz merhum Mehmet Sait
efendinin arkadaşımız H. N. Okay
tarafından bulunup mecmuamıza
gönderilen güzel bir (Tahmis)
ini veriyoruz*

Olmıyor beyhude her bir yâre merhemden halâs
Olmağa kim muktedir bu bendi muhkemden halâs
Çarhı betkâr olmadıkça fikreti kemden halâs
Sanma kim eyler felek insanı matemden halâs
Olmayınca kimse olmaz mihneti gamdan halâs

Her umur olsa mutabık merdümün tedbirine
Olsa her reyi muvafık bahtının tahririne
Bunda bir imkân bulunsa talihin tesbirine
Etse her tedbir isabet halikin takdirine
Bir şey olmazdı cihanda desti âdemden halâs

Bir şeyin gerdün miyesser eylemez itmamını
Belki gittikçe diğergün etmede hengamını
Faide vermez gözetmek bir şeyin encamını
Eyleyor her kârde icra kaza ahkâmını
Kimse olmaz aklile asibü âlemden halâs

Ehli aşkın iddei âmâli etmez inhilâl
Oldu bu devranda vuslat günü bir emri muhal
Neyleyim mümkün değil bir veçhile tasvirî hal
Kâh olur mevti müeddi cürai abı zülâl
Kâh eder bir pare tahta âdemi yemden halâs

Pendi gûş etmez inadı kendine kâr eyleyen
Ol taassup eyleyup noksanın inkâr eyleyen
Ah ne zahmetler çeker nadane dūçar eyleyen
Nushile gelmez yola cehlinde ısrar eyleyen
Tevbe ayyaşı eder mi sāğeri cemden halâs

Belki:

Hayri Karamete

Türkün asil ruhuna ve erkek mizacına en uygun geldiğinde şüphe olmıyan bağlama, satıl bakışı ile ne kadar sade bir sazdır: Fakat onun, Anadolu toprağı gibi ilk kazmada yeşermiyen karakteri, Anadolu türkü gibi ilk hamlede keşfe dilmıyen bir ruhu vardır.

Bağlama hakkında hüküm vermeden önce, bu sazın efendisi olan Hayri Karameteyi dinleyiniz. Onun mızrabını tanıyınız. Onun bağlama kadar derin ruhunu anlamağa çalışınız.

Bir ceylân bir avcının önünden ürpererek nasıl kaçarsa, kayadan su nasıl fışkırır, göklerden yağmur nasıl boşanır ve camardan kan nasıl akarsa Hayrinin her mızrap darbesi de bir evvelki darbenin önünden öyle kaçıyor, yanyana öyle fışkırıyor, öyle boşanıyor ve öyle akıyordu.

Onu dinlediğim bir gece saatında nağmeler değiştikçe ben mevsimden mevsime geçtiğini sanmıştım. Şimdi ağustos ortasında bir güneş parlaklığı ve şimdi bir kânun sabahının alaca karanlığı içindeyim. Bir anda bahar şimşekleri çakıyor, bir an sonra gök yüzünü kavsi kuzahlar kaplıyordu. Tabanca patlar gibi sert, insan boğazlanır gibi tok ve bir kadın çıkırır gibi derin ve titrek olan bu mızrabı siz de dinleyiniz.

Kemal DAGLIOĞLU

Servi nâzım gülşeni ümmid de olsun paîdar

Bağı hüsnünde teaddi etmesün murgu hezar

Şemmedüp incitmesin sebbuyüzüfün rûzigâr

Solmasın alemde yarab goncel ruhânı yar

Olmadıkça aşıkân âhi demademden halâs

Pahlıvanı aşkı pençemde Sait ettim zebun

Zâli çarhı eylerim bu arsada hayret nümün

Cevri dilberle müdâm oldukça ben zârı zebun

Rüstemiyyem rezmigâhı mihnetin Sami bu gün

Bir vakit olmaz felek peykânı hamemden halâs

Adsız Suçlar

Unutmamalıyız ki Adsız Suçlar da vardır.
Ve çok defa bu suçların, bilmiyerek
suçlusu oluruz

Türk fikir ve edebiyatına olduğu kadar resmi devlet teşkilâtı içinde de müfit hizmetlerini yakından bildiğimiz kıymetli Ustad Bay Fuat Dal bundan böyle mecmuamızla yakından alakadar olacaklarını vadetmişlerdir. İlk yazısını okuyularımıza sunarken kendilerine yazı almamız adına teşekkür ederiz.

* *

Bazan da : üstünde gömleği göğsünde kararı, boynunda ilmiği ve soluk, soğuk, bitkin çehresile sehvasında sallanan bir katil.. Çok defa midemizi ve kinimizi taşdırır.

Suçunu, suçunun sebeplerini, suçlunun ruhî haletini ve o ruhta olmadığımız için bizlere daima meçhul kalacak hakikî sebeplerini bilmeksizin, " suçlusu, bizzat mağduru olan suçlar,, bulunabileceğini düşünmeksizin : başımızı çeviririz

Bazan : gözünde yaşı, dudagında dileği ve elinde dilekçesi titreyen bir müraatçı ile karşılaşırız. Onun ve ailesinin bu müracaata bağlı ne ümitleri ne emelleri ve ne ihtiyaçları vardır ki... Bizim o andaki durumumuza, düşüncemize, kabiliyetimize ve alâkamıza göre, bir hüküm darbesile yıkılır, gider.

Ve biz, bu yıkılışın ne çöküntüsünü ne gürültüsünü ve ne de hıçkırığını görmeden, bilmeden işimize dalarız.

Yine bazan : soğuk, ıssız bir köşede ; toz, kir ve paçavralar içinde yaşı ve çinsiyeti bile meçhul, perişan, kıvrılmış bir insan külçesine raslarız. Ne nefesi ve ne bir hevesi bellidir. Belki titrer belki inler ve elbette ki bir şeyler ister.

Ne anlarız, ne de anlamak isteriz. Külçeyi sadece çiğnemez : Geçer gideriz.

* *

Ve bazan da : Anamız, karımız, yavrumuz veya herhangi bir sevgilimiz ; Tateşler, titremeler, inlemeler içinde. Soluk ve bitkin uzanmıştır. Bunlarda da çok kere ne bir nefes ne de bir heves bellidir.

Fakat bu defa, bütün hislerimiz ve kuvvetlerimiz onları için çalışır, çırpınır, harap olur.

Ve buna rağmen daima, gözümüzün önünde bin bir fena ihtimaller canlanır. mezarlar açılır ve ebediyet yayılır... Sevgililerimizi hastalıklarındaki pozlarla oralara karışmış ve kaybolmuş sanırız.

§

Dalmamalıyız, çevirmem e -

liyiz, geçmemeliyiz, unutmamalıyız ki : adsız suçlar vardır. Ve çok defa bu suçların, bilmeyerek, suçlusu oluruz.

İrademizde zabıtarlarımızı, vicdanlarımızda hakimlerimizi bulundurarak : O suçlara karşı koymadıysak eğer...

İşimize bir an gecikmiş, vazifemizi bir defa yapmamış; hakkımızdan bir nebze fazlasını almış, hevesimizi nefsimize kaptırmış isek eğer...

Bilmeliyiz ki : O hallerimizin - tıpkı suya atılan taşın genişlettiği halkalar gibi - bütün camiaya sirayeti vardır.

Ve bu sebeple dir ki belki, sokakta çürüyen külçenin, yuvasında hıçkıran müracaatçı ve ailesinin, sehvasında sallanan katilin : Günahı sırtımızda, manevî pençesi boğazımızdadır.

O çok sevgi i, soluk ve bitkin hastamız, yatağında yokluğa kayarsa eğer, onu da oraya sürükleyen - mutlaka değilse - belki, o adsız suçlarımızdır.

Fuat DAL

© MÜLHİMEYE

*Ben müeddesini musralarımın, karşılaşıp
Aldım idraki yakan gözlerinin renginden.
Sirim veynini derdim heyecanlarla taşup
Taze binbirçiçek endamının âhenginden.*

*Çık bu akşam da Melikem, bürünüp mavilere;
Benze hüsünle semavî, ezeli şahesere.
Bir içim ver yine yalnız gelerek dünkü yere,
Vahyolup kalbe akan gözlerinin renginden.*

Cenap Muhittin

**Seyranın ölümü üzerine kızı tarafından söy-
lenen çok samimi ve çok içli bir ağıt:**

*Düzen verdin çalamadın sazını
Süremedin şu baharın yazını
Kime koydun gittin Havva kızını
Kahrınanmı gittin bilemiyorum
Ne halde olduğun bilmiyorum
Bahar seli gibi gönlün bulandı
Bu aşkile dağı taşı dolandı
Bilmiyen ahmaklar divane sandı
Kahrınanmı gittin bilemiyorum
Ne halde olduğun göremiyorum
Çok muhabbet görmüş harem odası
Her evden derilir Bâyu gedası
Abdullahı sana savdum dedesi
Kahrınanmı gittin bilemiyorum
Ne halde olduğun göremiyorum*

Ürgüplü bir şair: MAHFI

Asıl adı Ali'dir. Seyrani ile muasır olarak Ürgüp'te yaşa-
mış, bir aralık ticaret alâkasile İstanbula uğramış sa da son
günlerini yine Ürgüpte geçirmiştir.

İhtiyarlığında gözlerini kaybeden şairin bir çok şiirleri
hala halk tarafından okunmaktadır. Hattâ bestelenmiş koş-
maları bir çok halk âdet'lerinde zevkle tegannî edilmektedir.
Fazla hassas va içli bir şair olmamakla beraber his antenine
çarpan bir çok hâdise ve duyguları çok, yaşamış ve görmüş
bir adam alâkasile, kelime kadrosu içine almaktadır. Bu iti-
barla şiirleri (Tasavvufi halk) huzuniyetini, fazlasile taşıyor.
Vezin hususunda titiz olmayan şairin lisani oldukça temiz ve
pürüssüzdür.

Mahfi'nin bir kaç mısraasını yukarıdaki iddiamızı teyit eder
maksadile, arkadaşımız Haşim N. Okaydan alarak neşre diyo-
ruz. İstanbul seyahatı esnasında yazdığı güzel bir menazırını
(manzum seyahatname) gelecek sayıda vereceğimizi ümit
ediyoruz.

N. NİCE

I

*Kimler kıymet biçer cevher taşına
Ârifce lir sarraf karışmayınca
Kimse üstad olmaz kendi başına
Bulup e'babını danışmayınca*

*Sevda müşkil imiş zehir diken
Cis ni harapeder çü-ütür teni*

Ebedî Şef diyor ki :

BÜYÜK dâvamız, en medeni ve en müreffeh millet olarak varlığımızı yükseltmektir. Bu, yalnız kurumlarında değil, düşüncelerinde temelli bir inkılâp yapmış olan büyük Türk milletinin dinamik idealidir. Bu ideali en kısa bir zamanda başarmak için, fikir ve hareketi beraber yürütmek mecburiyetindeyiz.

Söylemeyim derim söyletir beni
Bu aşkın asarı savuşmayınca.

Yarap dü çeşminin dökme kanını
Bağışla mahfinin gel isyanını
Kimsenin gurbette alma canını
Gidup silâsına kavuşmayınca.

II

Ayrıldım ilimden gonca gülümden
Şu benim halimden il mesrur değil
Hikmete karışan olmaz ürüşan
Bülbüller perişan gül mesrur değil

Görmeyeli yari artırdık zari
Severiz kibarı var itibari
Kalbimizden narı söyündür bari
Çekeli efkârı dil mesrur değil

Mahfi yazmaz yazı bilir Elfazı
Sevmez beynamazı ille gammazı
Beş vakit namazda çok et niyazı
Dünya mihnetinden kul mesrur değil.

III

Bir adam bağlansa riya bendine
Dilde noksan eder ibadetini

Millî Şef diyor ki :

İcap ederse, milletçe her fedakârlığı göze almak, hepimizin kat'i kararımızdır. Türk milletinin bu günkü evlâtları kahramanlıkta, kendi geçmişlerini her halde müftehir edeceklerdir.

Milletler içinde istikbalin, her vasıttan sonra nihayet kahraman ve fedakâr olanlara müyesser olduğu bir devirde Türk milleti temiz, emin bir istikbale gururla bakmaktadır.

Doğru'uk getirir kendi kendine
Her kim kendi görse kıyafetini.

Nazar kıl âleme gözleri kanda
Mürüvvet kalmamış hiç bir insanda
Muhannet olmasa fani cihanda
Kimse terk edermi vilâyetini.

Mahfi der hak doğru bu yoldan süsmem
Fakir oldum diye kimseye küsmem
Mevlânın beytinden ümidim kesmem
Canım arzu çeker ziyaretini.

IV

Bilmem pervanenin neden hikmeti
Kendini ateşten azat eylemez
Her tayran edenin var tilaveti
Niçin bülbül gibi feryat eylemez.

Bir kerre nazar kıl şemsile mahı
Ne güzel yaratmış şahların şahı
Olmasa sineğe emri ilâhi
Kanadın dahi küşadı eylemez.

Enelhak diyeni çektiler dâre
Kendin ankabilen şayeste nâre
Ednalıktan buldu Mahfi biçare
Ben âlâyım diye inad eylemez.

Erciyes

Turan Özbatur'a

Başına hakimdir muhteşem bir tac
Eriyen taş toprak güneşe muhtaç..
Gök kubbeji girtıp ufka yükseldin
Cennet parçasıydın kopupta geldin..
Ağarmış saç kadar dumanlı başın
Ezmiş asırları bilinmez yaşın
Secdeye gelirken şu ulu dağlar
Tekir yaylasında dereler çağlar
Nemli dudağını öperken bağlar
Bazan kuytulara bir pınar ağlar
Saçına ak düşmüş bir dertlimisin
Kalbin ateşlidir hasretlimisin
Sümbüller açılır sana baş eğer
Güneşin dudağı tenine değer
Güneş seni öper gül rengin kaçar
O buse çehrende yaralar açar.
Heyecansız ruhlara heyecan sunarsın
Ebedi meş'alsin sönmez yanarsın

L. Şevket Doğan

Kar

Kar...
Soğuk !
Öksürüyor çıplak bir çocuk
Boğuk, boğuk
Atkılı bir ihtiyar
Bıyıkları tutmuş buzdan Kabuk
Ve bir kaç genç
Geçiyor çabuk çabuk.
Ardından bir otomobil,
Bense, yakmış çubuk ;
Seyrediyorum pencereden
Sulanan buzları,
Buzlaşan Karları.

Kemal Cündübeyoğlu

Bayburtlu Celâlî Babanın elimize geçen bir
parçasını neşrediyoruz

Pir badesi değil poşa [1] sakızı
Ben bilürem irşad olan ağızı
Köhlân diye satmasınlar yağızı
Söyleyip alemi kandırmassınlar.

Adüvler elinden olmuşum engel
Bu aşkın yoluna kurmayın sengel
Celâlî babenin güllesi tengel
Varıp köşelere sındırmassınlar.

[1] Poşa : elek yapıp satan çingene

Hikâye Müsabakamız

Roman ve Hikâyenin diğer nevilerden daha sonra inkişaf edişi nev'i 1 Cemiyetle olan sıkı ilgisi nden ileri gelmektedir

Dil - Edebiyat kolu genç muharrirler arasında aşağıda ki şartlar altında bir (Memleket Küçük hikâyeleri "Nouvelle,") müsabakası açmıştı :

1 - Hikâyeler, Muharririn yaşadığı muhitin (Vilâyet dahilindeki şehir ve köyler) tabiat, insan, ahlâk, ideal, âli-cenaplık, aile muhabbeti, yurt severlik, sevdâ hisleri ve evlenme tarzları, iş, âdet, tarih Kahramanlık, an'ane... hulâsa bütün hususiyetlerini aksettirmelidir

2 - Bu karakter ve hususiyetler bizzat iyi tetkik ve tahlil edilmiş, mahallî şartlara ve realitelere uygun olmalıdır.

3 - Hikâyelerde aranacak esas sanattır.

4 - Hikâyeler, normal dak

tilo yazısı ile en çok 10 sayfa olacaktır.

5 - Hikâyeler Halkevi tarafından teşkil edilecek bir heyetçe tetkik edilerek derece kazananlara muhtelif hediyeler verilecektir.

Roman ve hikâye, bugün kü sanat talebkisine göre cemiyeti en iyi ifade ve ictimai meseleleri en mükemmel tahlil eden bir edebî nevidir. Her memlekette olduğu gibi bizde de roman ve hikâyenin diğer nevilerden daha sonra inkişaf edişi cemiyetle olan bu sıkı ilgisinden ileri gelmektedir

İctimai meselelerin ortaya çıktığı Tanzimatla başlayan roman ve hikâyemiz, geçirdiğimiz muhtelif devirlerin izlerini taşıyarak bu günü

buldu. Artık ne Tanzimatın romana rağbet göstermiyen geri aile zihniyeti, ne de Abdulhamit devrinin kendimize bakmaktan bile ürken vehmi var. Sanat bütün dış tesirlerden uzak tanı hürriyetine kavuşmuş bulunuyor.

Dünün ıztıraplarını, bugünün karşımıza çıkardığı en muğlak içtimai meselelerini ve niha-yet yarımın müreffeh Türkiyesinin varacağı mes'ut hedefleri roman ve hikâyenin satırlarında tasvir edebiliriz.

Nev'in taşıdığı bu ehemmiyetledir ki bu günün (ileri sanatı)na giden yol üzerinde hakikî saratkârlara katılmak isteyen genç istidatları teşvik maksadile bu müsabaka tertip edilmiştir. 35 müsabık arasında derece kazananlar şunlardır :

1 - Müthiş bir intikam adlı hikâyesile Mehmet Selim Karaca

2 - Kaybolmuş bir saadet adlı hikâyesile Jale Baysal

3 - Derici'er adlı hikâyesile Mahir Naci.

Bu genç arkadaşlarla beraber diğer amatör muharrirleri giriştikleri bu teşebbüsten

dolayı tebrik ederken dikkate çarpan bir kaç noktayı da işaret etmek isteriz :

1 - Umumiyetle hikâyeler teknik bakımından hayli geri, nev'in istediği şartlara uymamaktadır.

2 - Mahallî renk verilmek istenirken, ekseri ya, hikâye karakterini kaybediyor.

3 - Çoğu aşk mihveri etrafında dönüyor. Halbuki sevdâ hissinin ifadesi diğer halâetlerden daha kolay değildir. Bilhassa gençlikten, tercihen millî hislerin mevzu olarak alınmasını isterdik.

4 - Hemen ekserisinde büyük muharrirlerin tesiri sırtacak kadar barizdir.

5 - Dil bakımından bu günün ileri zihniyetine uymamaktadır.

Genç arkadaşlara bu yolda muvaffakiyetler temenni ederiz.

Bu nushadan itibaren derece alan hikâyeleri sırasile neşrediyoruz.

Dil - Edebiyat kolu

Müthiş bir Intikam

[Müسابakada birinciliği kazanan hikâye]

M. Selim KARACA

H.... mahallesinin K.... sokağında oturan imam Hacı Hüseyin efendinin kızı Zeliha, komşuları sarraç İbrahimin oğlu Badik Ömer'den yaka silkiyordu. Kızcağız ne zaman sokağa çıksa Ömer kendi gibi bıçkın üç beş arkadaşı ile beraber arkasına düşer, hiç bir şey yapmasa bile

Hocanın gızı,
Donu gırmızı.
Çiner sağızı
Sürer öküzü!..

diye bağırarak onu kızdırırdı.

Sade Zeliha değil, bütün mahalleli ondan şikâyet ederdi. Ömer, hakikaten ele avuca sığmaz, haşarı bir çocuktur. Mahalledeki yaşlılarının elebaşısı idi. Ellerinde kuş lâstikleri ile sokak sokak dolaşırlar, kuş vuracağız diye evlerin camlarını kırarlar, akla hayâle gelmedik haşarılıklar

icad ederlerdi. Mamafi Badik Ömer'in bir tek iyi huy vardı ki bunu kendi de çok beğenirdi - suyuna giderlerse kimseye ilişmezdi. Gerçi yaramazdı ama iyilikten de çok hoşlanırdı

Bahar gelmiş, çiçekler açmış, kırlar yeşermiş, uzak memleketlere giden kuşlar sürü halinde dönmeye başlamışlardı. Herkes bu tatlı bahar günlerinden istifadeye çalışıyor, şehrin mesire yerleri, bilhassa Gültepe, her gün dolup dolup boşalıyordu.

İlkbaharın iç açan bu güzel günlerinden biri idi. Badik Ömer bahçedeki asma çardasının altında yalnız başına uçurtma yapıyordu. Birden gürültülü kahkahalar arasında şu tekerlemenin söylendiğini duydu:

Hacı leylek havada
Yımirtası tavada;
Gelsin bizim hayada.
Hayatta tütün tüter,
Geçiler buynuzun üter
Dazdaaaz!..
Pilâvının duzu az.
Dazdaaaz!..
Yemenizin yağı az!..

Badik, hemen sokağa fırladı, etrafa bir göz gezdirdi, seslerin nereden geldiğini anlamıştı. Mahallenin kızları Zeliha gilde Dazdaz (1) kurmuşlardı. Bir akşarı Kirişçi Osman ağalarda otururlarken Zeliha

— Aman kızlar, İramazan gelmeden bir Dazdaz gurah diye bu fikri ortaya atmış ve herkes tarafından kabul edilen bu arzu derhal tatbik sahasına konulmuştu. Hemen aralarında kur'a çekerek yemekleri ve Dazdaz'ın kurulacağı yeri tespit etmişlerdi. Kur'a sonunda Kirişçinin kızı Zekiyeye kaygana, Arabacıların Şazimende bulgur pilavı, Kaıa Salimin Rukiyeye mantı ve Zeliha'ya baklava düşmüş, diğer kızlara da bir çok yemekler isabet etmişti. Dazdaz Zeliha gilde kurulacaktı.

Badik Ömer bu işten nasıl olupta haber alamadığına şaştı.

— Vay anasını!.. diyordu. Gâvurun kızları ammada sahladılar!..

Böyle âlemlere erkek çocuklar iştirâk edemezlerdi. Bununla beraber Badik'in bir münasebetsizlik yapacağı muhakkak olduğu için kızlar, Dazdaz kuracaklarını kimseye sezdirmemişlerdi. Hacı Hüseyin'in evi yüksek duvarlarla muhat büyük bir bahçenin içerisinde idi. Kızlar bahçe kapısını iyice sürmeleşler, böylece Badik Ömerin şerrinden kurtulduklarını sanarak rahat rahat oyunlarına dalmışlardı.

Ömer mahalleye telkin ettiği bu korkudan mağrur olarak gülümsedi. Yeni bir muziplik düşündüğü gözlerindeki şeytanî parıltıdan anlaşılıyordu. Kararını verdi ve Zeliha gilin kapısına yaklaştı.

— Tak tak..

İçerde gülüşüp oynayan kızlar birden sustular. Zeliha seslendi.

— Kim o?...

Ömer sesine hazin bir ahenk katarak cevap verdi

— Benim Zeliha abba... Ne olur gapıyı açta ben de geliyim?

Kızlar hep bir ağızdan muhafet ettiler.

— Vooovv!.. Allahımın ısgı-

na bu neşel iş kızlar? Yoh anam yoh; biz sana gapı mapı açmazıhl..

— Gızlar Vallancih bişi etmem, Billâncih bişi etmem. Ne olur be? bir köşede uslu uslu otururum.

— Yaaal.. Biz seni bilmiyikki sankim? Yalvara yahara içeriye giren, ondan sonacımıya, başımıza belâ kesilin.

Badik yalvarıyordu.

— Uyuz oluyum bişi edersem. Gâvur oluyum bişi edersem. Zeliha abba ne olur gı?

Kızlar son sözlerini söylediler.

— Boşuna yalvarma Ömer, gapıyı açmıyacıyih, hemi oğlanların içimizde işi ne? Utanmıyonnu gos gocaman oğlan? Gitte gumluhta met oynana.

Ve gülüşe söyleye oyunlarına devam ettiler.

Badik Ömer fena halde kızmıştı, kapıya bir iki tekme savurdu. Fayda etmiyeceğini anlayınca yumruklarını sıkarak bağırdı.

— Gâvurun gızları, size iyilikle açın dedim. Şiudi görürsünüz siz.

Kızlar onun sesini duymadılar bile. Badiği böyle kolayca atlattıklarına sevinerek eğlencelerine daldılar

Badik hemen avanesini toplamaya koştu. Evvelâ İnce Hüseyine gitti, evde olmadığını öğrendi Çöpbacak Salime ve Könez Aliye uğradı, onlar da yoktu.

— Vay anasını, bu uşahlarda niriye ceennem oldular?... Diye söylenerek kumluğa seğırtti. Çöpbacak orada eniklerle boğuşuyordu. Badik uzaktan seslendi.

Lan Çöpbacahl.. Gop lan gooop!!

— Ne var laan?..

— Çabih lan, gel sana ne diyecem?.. Gopl..

Çöpbacak koşu koşu geldi;

— Ne var?

— Lan gızlar Zeliha gilde Dazdaz gürmüşlar, hadi basgın yapah.

Bu teklif Çöpbacığın çok hoşuna gitmişti, hemen razı oldu.

— Hadi..

Önce Badik gile uğradılar ve bir merdivenle ip alarak geldiler. Merdiveni Zeliha gilin bahçe divarına dayadılar. Badik tırmandı, divarın üstünden bahçeyi gözetledi. Kızların her şeyden bihaber, ağaçların arasında, saklamaç oynadıklarını gördü. İpin bir ucunu merdivenin üst basamağına bağladı, öteki ucunu bahçeye sarkıttı sanra yavaşça

— Lan Çöpbacah, ben iniyom; hadi sen de gell... diye seslenerek bahçeye kaydı.

Ayakları toprağa değince etrafa bir göz gezdirdi; kızlar hâlâ saklamaç oynuyorlardı. Ebe bağırıyordu.

— Oldu mu?..

Her biri bir tarafa saklandılar. Zeliha Badiğin bulunduğu yere yakın bir ağacın arkasına gizlenmişti. Sırtı Badiğe dönük olduğu için onu göremiyordu. Bunu fırsat bilen Badik hemen cebinden kuş lâstığını çıkardı, yerden bir çakıl taşı alarak Zebbayı nişanladı.

Bir cam şağırtsı duyuldu, taş yolunu şaşmıştı. Kızlar saklandıkları yerden çıktılar ve Badiği gördüler. Bir cuncunadır koptu. Bu sırada divarın üstüne kadar gelmiş olan Çöpbacak vaziyetin vehametini anlayınca başını geri çekti. Badik kapana kısılmıştı Kaçmak istiyor fakat ipe tırmanamıyordu Elindeki lâstikle kızlara bir iki taş attı ve böylelikle sokak kapısını güç belâ bulabildi. Lâkin bu sefer de Hacı Hüseyin efendi onu yakalamıştı. Pencerenin yanında (Yasini şerif) okumakta olan Hoca, gürültünün

dinmiyeceğini anlayınca kitabı kapayarak işe müdahale etmek mecburiyetinde kalmıştı. Rahatsız edildiği için fevkalâde can sıkılan Hocafendi, Badiği yakalayınca, canı gönülden iki tokat aşketmekten kendini clamadı.

Badik sokağa çıktığı zaman öfkesinden ağlıyor ve yumruklarını sıkarak avaz avaz bağırıyordu.

— Gâvurun gızları, bunu yarıma gomam. Alcanız olsun, eğer öcümü almassam banada Badik Ömer demesinler...

(Sonu gelecek sayıda)

(1) - "Daz daz,, "Fenfene,, "Cihan göştü,, Esas itibariyle üpüde birdir. Yalnız aralarında bazı tali derecede farklar bulunur. Eğer çocuklar oynarlarken akıllarına bu oyun gelirde kur'a çekmeden aralarında yiyecekleri pay ederlerse, daha doğrusu herkes evinde kuru yarı, bulduğunu getirirse o zaman oyun "Dazdaz,, adını alır. Hikâyemizdeki gibi yemekleri kur'a ile taksim edip bir kaç gün evelden hazırlanırlarsa "Fenfene,, oynamış olurlar Bu oyun büyükler arasında, yani aileler arasında yapılırsa (Cihan göştü) ismini alır, ki bu daha güzel ve geniş programlı olur. Kayserinin belli başlı âdetlerinden olan bu oyunlara çocuklar tarafından top yekûn (Dazdaz) ismi verildiğinden hikâyemizde bu ta bir tercih edilmiştir. M. S. K.

Mühim bir düzeltme

Mecmuamızın geçen sayısında Bay Fahri Bilge'nin (Kalendar Vak'ası ve Koyun Abdal) başlıklı bir yazısı intişar etmişti. Maalesef bu yazı, bize çok üzüntü veren teknik imkânsızlıklar yüzünden, manayı bozabilecek hatalarla çıkmıştır.

Yazının ilmi değerini bozmamak kaygısıyla Bay Fahri Bilge ile okuyucularımızdan özür dileyerek dikkate çarpan hataları tashih ediyoruz.

ERCIYES

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğru
503	sağ 1		Birinci satırın sonuna şu cümle ilâve oluna- caktır : (Osmanlı idar- resinin bozukluğunu, islaha muhtaç olduğu- nu söylüyor)
504	sol 23	Güvenmelerinden	Gücenmelerinden
504	sol 26-39	Delâletleri	Dehaletleri
504	sağ 18	Tesirler	Teessürler
504	sağ 19	O devrin	Ve
504	sağ 29	Veli	—
504	sağ 34	Bir er	Bir erin
505	sol 33	3—4	Dört
505	sağ 11	Geçen	Geçen manzumesi
505	sağ 19-20	neslinden	Neslinden gelenlerin
505	sağ 28	Kimseler	Kimseler ise
505	sağ 36	Olduğu	Olduğunu
505	sağ 40	Mensup	Mensubiyet
506	ayni yazı sol 3	1428	1328

Halkevleri Dergisi

Dergisinin adı	Halkevlerin adı	Derginin adı	Halkevlerin adı
Görüşler	Adana	İnan	Trapzon
Taşpınar	Afyon	19 Mayıs	Samsun
Türk akdeniz	Antalya	Dıranaz	Sinop
Altın yaprak	Bafra	Ortayayla	Sivas
Kaynar	Bağkesir	Bozok	Yozgat
Ulu dağ	Bursa	Yeşilirmak	Amasya
Ülker	Burdur	Çoruh	Artvin
İnanç	Denizli	Çorumlu	Çorum
Altan	Elâziğ	Karacadağ	Diyarbakır
Yeni Türk	(İstanbul	Atayolu	Erzurum
	Eminönü	Halkevi	Eskişehir
Aksu	Giresun	Başpınar	Gaziantep
Fikirler	İzmir	Ün	İsparta
Konya	Konya	Erciyes	Kayseri
Gediz	Manisa	İçel	Mersin
Yeni Milâs	Milâs	Akpınar	Niğde
Muğla	Muğla	Ocak	Urla
Ülker	Niksar	Karaelmas	Zonguldak

VİLÂVET MATBAASI KAYSERİ

 Fiati 10 kuruş